

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

MOPHATO 12

SETSWANA PUO YA GAE (HL)

PAMPIRI YA NTLHA (P1)

FEBRUARY/MARCH 2009

MEMORANTAMO

MADUO: 70

NAKO: 2 diura

Pampiri e, e na le ditsebe di le nne (4).

KAROLO YA A: TEKATLHALOGANYO

POTSO 1

	MADUO A KAROLO YA A:	30
		(15)
1.2.7	Nnyaya, mongwe le mongwe o letleletswe go itlhophela motshameko o a o ratang. / basetsana le bona ba letleletswe go tshameka kgwele ya dinao.	(3)
1.2.6	E tlile go isa maemo a ikonomi kwa godimo. / E tlile go fokotsa botlhokatiro.	(2)
1.2.5	Re amogela batshameki ba sekgele sa lefatshe sa kgwele ya dinao.	(2)
1.2.4	Go ikatisa gore o nne o ntse o le mo maemong a a siameng / e ka nna bokamoso jwa gago / o ka iponna madi a le mantsi.	(2)
1.2.3	Se tserwe motshwantshi a le gaufi gonne se tlhagisitswe sentle / se bonala sentle. / Batshwantshiwa ba bogolo jo bo supang bogaufi.	(3)
1.2.2	Botlhe ba ikatisa ka kgwele ya dinao. / Botlhe ba a teka.	(2)
1.2.1	Motshameko wa kgwele ya dinao. / Re tshameka kgwele ya dinao.	(1)
		[15]
1.1.8	Nnyaya – Mogami ga a kitla a siamelwa ke sepe ka mosadimogolo a se ka ke a mo robalela ka se a mo dirileng sona. / O tla itewa ke lefatshe ka mosadimogolo a tla bo a mo tshwere ka pelo / a sa mo phutholela pelo.	(3)
1.1.7	Kgalemo / kgakalo - Ka gobo Mogami a ja monate ntswa kwa gabona e le tshotlego fela. / A sa tlhokomele mosadimogolo le legae e le matlotla fela / Kgakalo – o gakatswa ke fa a bona ka mo mosadimogolo a tshelang ka teng mme Mogami ena a tshameka ka madi .	(3)
1.1.6	Ke nkokoaagwe / mmelegammaagwe / motsalammaagwe.	(1)
1.1.5	Ba ne ba palama dithaba ka monate. / Nno e se nno / Tshetsana ya baoki le barutabana ba tikologo eo e gatana melala.	(2)
1.1.4	Ke go ja monate / matute a botshelo / Go tshamekela ruri.	(1)
1.1.3	Ka gonne ba ne ba tshameka ka madi a bona e kete ga a fele. / Ba ne ba rata go nna bomponeng fa ba amogetse.	(2)
1.1.2	Ee - go siame go itshola sentle, o ikilela mo dilong tse di se nang mosola.	(2)
1.1.1	O kaya gore o direla batsadi ba gagwe. / O kaya gore o bapalela tsetse.	(1)

KAROLO YA B: TSHOSOBANYO

POTSO 2

Pula e tlhokega mo ditsheding tsotlhe. Batswana ba dirisa maele a a farologaneng go kaya se pula e leng sona. Fa Modimo a nesa pula, go a bo go dirilwe sengwe gore e ne. Batswana ba rapelela pula ka mekgwa e mentsi mme dingaka tsona di dirise ditlhare. Kwa Mochudi, Bakgatla ba rapelela pula ntle le go dirisa ditlhare. Kgosi Church Seipone ene o dirisa ditlhare tsa pula mme morago e tshologe. Kwa Moshupa, Kefitlhile Nkgwang o kaile gore a ka dirisa ditlhare go nesa pula kwa ntle ga bothata bope.

Kagego: 1 Diteng: 7 Puo: 2

(10)

MADUO A KAROLO YA B: 10

KAROLO YA C: TIRISO YA PUO

POTSO 3

3.1.1	(a)	Bakgweetsi, tlhokomelang dijanaga tsa lona! (Dikarabo tsa baithuti di elwe tlhoko.)	(1)
	(b)	Dinokwane di tlhasetse <u>bakgweetsi.</u> (Dikarabo tsa baithuti di elwe tlhoko.)	(1)
3.1.2	(a)	Letlhalosi la kopanelo.	(1)
	(b)	Lerui.	(1)
3.1.3	(a)	E tlhalosa lefelo le tiro e diragalang mo go lona.	(1)
	(b)	E tlhalosa nako e tiro e diragalang ka yona.	(1)
3.1.4	(a)	Botlhe – Bana botlhe ba ile sekolong / Yotlhe - Ntšwa e jele nama yotlhe.	(1)
	(b)	Tsotlhe – Bana ba jele dijo tsotlhe / Rotlhe - Re tshwanetse go ya tshiping rotlhe.	(1)
3.1.5	(a)	Mosadimogolo o belege ngwana ka thari.	(1)
	(b)	Mosese wa ga Dikeledi o a mo rona. (Dikarabo tsa baithuti di elwe tlhoko.)	(1) (10)

3.2.1		Tse di maswe - Kamela e na le dipopego tse di maswe / Tse tlhano – Morwesi o ntse dingwaga tse tlhano kwa bogadi. (Dikarabo tsa baithuti di elwe tlhoko.)	(2)		
3.2.2	(a)	Ebu, ke batlile go lebala go le itsise fa moruti wa rona a	(1)		
5.2.2	(a)	ithobaletse!	(1)		
	(b)	Ngwanaka, o se ka wa ntshegisa ka lefatshe tlhe!	(1)		
3.2.3		Ee – Ga se bomme fela ba ba sireletsang bana, le borre ba a ba sireletsa.	(3)		
3.2.4		Ngwanaka badimo ba re arabile. / Ke kopa gore o se ke wa lebala mo o tswang. / O itshware sentle.	(1)		
3.2.5	(a)	Tshwantshanyo.	(1)		
	(b)	Tshwantshiso.	(1)		
3.2.6	(a)	Go le gantsi mme ke ena yo o sireletsang bana mo dilong tse dintsi.	(1)		
	(b)	Motho ke ena yo o laolang botshelo jwa gagwe gore bo nne jang.	(1) (12)		
4.1	Go ngoka kgotsa go gogela babuisi.				
4.2	Ee, di tsamaelana le setlhogo. Go betelela ngwana ke go mmolaya, go mo sotla le go ikgatholosa ditshwanelo tsa bana. Fa babeteledi ba ka tshwarwa e ka nna thuto mo setšhabeng, ga ba ga itsiwe fa bana e le letlotlo le bokamoso jwa setšhaba / Diphousetara tse di bua ka tshotlo e e dirwang mo baneng jaaka petelelo le polao e e dirwang mo baneng kwa ntle ga go tlhokomela ditshwanelo tsa bona.				
4.3	Kakanyo – se se kaiwang fa ke tshitshinyo fela ga go kaye gore babeteledi ba tla bolawa. / Se ke keletso ya batho gore babeteledi ba bolawe mme ga go reye gore se tla diragala.				
4.4	4.4 E raya gore fa babeteledi le botlhe ba ba sotlang bana ka mekgwa e e farologaneng ba ka bolawa, se e tla nna thuto mo setšhabeng.				
		MADUO A KAROLO YA C:	30		
		PALOGOTLHE:	70		